

Aan het Bestuurlijk Overleg Samenwerkingsovereenkomst Bentwoud

Ter attentie van mevrouw L. de Vrueth

Provincie Zuid-Holland, Afdeling Water en Groen Beheer Recreatie

Postbus 90602, 2509LP DEN HAAG

Geachte deelnemers aan het Bestuurlijk Overleg Samenwerkingsovereenkomst Bentwoud,

Wij danken u voor het toezenden van het rapport Ontwikkelperspectief Bentwoud.

De Vereniging Vrienden van het Bentwoud vindt het positief dat er door de overheden werk wordt gemaakt van een nieuw ontwikkelperspectief voor het Bentwoud. Urban Synergy rapporteert dat het “geen opvallende tegenstellingen” is tegengekomen. Wij noteren met vreugde dat over een aantal zaken die voor ons zeer behartenswaardig zijn, en waar wij de afgelopen jaren de aandacht voor hebben gevraagd, blijkaar nu consensus bestaat, en dat deze een plek in dit ontwikkelperspectief hebben gekregen.

Bos voor de generaties na ons

Een bos leg je niet aan voor het hier en nu, maar – met wellicht enige overdrijving – voor de eeuwigheid. De echte eigenaren zijn niet de huidige overheden of de huidige gebruikers, maar de onze kinderen en kindskinderen. Wij mogen ervan genieten, maar hebben de dure plicht om ervoor te zorgen dat we het bos heel goed doorgeven aan komende generaties. Dat is goed rentmeesterschap. Vanuit die optiek is prudentie en terughoudendheid vereist, en moeten vooral infrastructurele ingrepen extra nauwlettend worden gezien. En zeker is een kritische beschouwing op zijn plaats als het er op lijkt dat kortetermijndenken, bijvoorbeeld budgettair, besluitvorming lijkt te beïnvloeden. Wij roepen eenieder op om vooral het langetermijnperspectief voorop te stellen!

Kernpunten uit onze reactie

Het is een omvangrijk rapport, en ook onze bijgaande reactie is niet heel dun. Wij verzoeken u wel om die in zijn geheel tot u te nemen, en ter introductie geven we alvast een aantal highlights van onze reactie weer.

- De keuze voor ‘Natuurbeleving als de identiteitsdrager van het Bentwoud’ onderschrijven we van harte. Wel vinden we dat die keuze consistentener kan worden uitgewerkt. Bij deze keuze hoort een bescherming van de natuurwaarde van het Bentwoud. Door dit alleen te betitelen als recreatiegebied is dit onvoldoende gewaarborgd. Ons voorstel is om althans een deel van het Bentwoud de NNN-status te geven, en delen aan te merken als stiltegebied. De aard van een aantal in het rapport geopperde activiteiten verdraagt zich niet met de keuze natuurbeleving. Recreatie zou moeten worden gekenmerkt als ‘groen en extensief’. ‘Vertier’, in de vorm van intensieve recreatie met bijvoorbeeld evenementen met 1000 deelnemers, is daarbij niet op zijn plaats. We begrijpen dat er – zoals nu ook al het geval is – een differentiatie te maken is naar de mate van intensiviteit van de recreatievormen tussen de deelgebieden van het Bentwoud, maar de gebruikte terminologie zet de deur wel heel ver open, zeker als er niet een stevig, formeel onderscheid gemaakt wordt tussen de meer

intensief gebruikte delen en de gebieden waar de natuurbeleving het meest tot zijn recht komt.

- Het rapport ziet kansen om het gebied zowel recreatief als ecologisch te verbinden. Genoemd worden onder meer verbindingen met het Gouwebos en de Rottemeren. Ook dit punt onderschrijven we van harte en we voegen er suggesties voor padenverbindingen naar Hazerswoude aan toe.
- Het rapport beschrijft ambities op het gebied van vindbaarheid en toegang tot het Bentwoud: entrees aantrekkelijker maken en vindbaar maken. Hoewel we niet in alles de analyse kunnen volgen, onderschrijven we ook dit punt. We doen het voorstel toegankelijkheid breder te bezien en daarin ook een plek te geven voor mensen die wat minder mobiel zijn.
- Opwaarderen padennetwerk wordt als ambitie beschreven: de bestaande paden opwaarderen en strategisch nieuwe verbindingen toevoegen, zowel binnen het Bentwoud als naar de omgeving. Ook dit punt onderschrijven we, en net als bij de overige punten zijn we graag bereid om aan de ontwikkeling hiervan bij te dragen.
- Het rapport doet het voorstel de natuurbeleving aan de zuidzijde te versterken door het toevoegen van een natte natuurzone inclusief het toevoegen van natuurbelevingspunten. Ook dit punt kan op onze instemming rekenen. We voegen er als voorstel aan toe om hierbij ook de functie van waterbeheer nader te onderzoeken.
- Op enkele punten wordt vergroting van het Bentwoud als een ambitie genoemd. Wij zijn er verheugd over dat op dit onderwerp geen taboe meer rust, en zullen van harte meewerken aan verdere uitwerkingen van deze gedachte. Totdat er meer zicht is op een aanmerkelijke uitbreiding van het Bentwoud stellen we als spelregel voor: voor elke wijziging in het Bentwoud die gepaard gaat met omzetting van groen naar niet-groen wordt een even groot stuk groen aan het Bentwoud toegevoegd.
- Het gaat nu om een ontwikkelperspectief dat zijn uitwerking moet krijgen in uitvoeringsplannen. Wij pleiten ervoor om daar snel werk van te maken en een financierings- en investeringsagenda op te stellen. Wij constateren met instemming dat het rapport het als een achterhaalde ambitie ziet de financiering van het Bentwoud rond te willen maken door bijdragen uit commerciële activiteiten.
- De verbinding tussen de bestuurders van de samenwerkingsovereenkomst en het publiek, i.c. de gebruikers van het Bentwoud kan beter. Hiervoor doen we enkele suggesties.

Met vriendelijke groet,

namens de Vereniging Vrienden van het Bentwoud.

Siep Filander, voorzitter

www.bentwoud.info

Reactie van de Vrienden van het Bentwoud op het rapport Ontwikkelingsperspectief Bentwoud

Inhoud

- 1 Natuurbeleving als de identiteitsdrager van het Bentwoud.
- 2 Het Bentwoud is onderdeel van en essentiële verbinding in een ecologische en groen-recreatieve infrastructuur.
- 3 Uitbreiding Bentwoud
- 4 Bescherming van de natuurwaarden van het Bentwoud
- 5 Financierings- en investeringsagenda
- 6 Aard van activiteiten in het Bentwoud moet passen bij natuurbeleving
- 7 De bestuurlijke constructie rond het Bentwoud kan beter.
- 8 Toegankelijkheid
- 9 Ook natte natuur en waterbeheer maken uitbreiding Bentwoud noodzakelijk

1 Natuurbeleving als de identiteitsdrager van het Bentwoud

Urban Synergy heeft hiermee een treffend uitgangspunt geformuleerd dat wij van harte onderschrijven.

Het ontwikkelperspectief grijpt met de identiteitskeuze in zekere zin terug op de oorspronkelijke bedoelingen die de overheid uitsprak bij het Bentwoud . De gedachtenvorming over het Bentwoud gaat terug tot in de vorige eeuw. Het was primair bedoeld als een onomkeerbaar landschappelijk element tegen de verstedelijking en als ecologisch kerngebied voor de Zuid-Hollandse bossen en natuurgebieden.

Citaten uit het Bosplan Bentwoud, 1994:

‘... het Bentwoud moet voor de bewoner van de Randstad een reëel en concurrerend alternatief zijn voor kwetsbare natuurgebieden als de duinen enerzijds en verafgelegen bossen zoals de Veluwe anderzijds. (...)Die allure moet het Bentwoud ontleen aan de omvang met het natuurlijke karakter en aan de mogelijkheid om ongerepte natuur ongehinderd te beleven (...). De kern van het bos, die ver gelegen is van bebouwing en wegen, vormt een natuurkern.’

Het zijn waarden die in onze kring hoog zijn gehouden en die we in onze visie op het Bentwoud een waardige plek hebben gegeven. Het is goed te zien dat dit gedachtengoed inmiddels weer breed wordt gedragen. Urban Synergy meldt immers dat het ‘geen opvallende tegenstellingen’ is tegengekomen. Het zou goed zijn als de overheden dit uitgangspunt onderschrijven.

De omgeving overziende zijn er in de nabijheid van het Bentwoud voldoende plekken waar gelegenheid wordt geboden aan vormen van intensieve buitenrecreatie die minder nadruk op natuurbeleving leggen. De keuze voor natuurbeleving als identiteitsdrager moet dan ook een consequente keuze voor extensieve recreatie betekenen. Dat is de unieke meerwaarde die het Bentwoud kan bieden. Net als op de Veluwe zijn struinen, vogels, klein wild en insecten spotten, wandelen en fietsen de hoofdactiviteit van de bezoekers.

De Bent-five

Een creatieve gedachte en een voortreffelijke suggestie om deze 5 dieren te introduceren die kenmerkend zijn of hopelijk worden voor de natuur in het Bentwoud. Daarbij moeten we ons vanzelfsprekend wel realiseren dat 4 van deze 5 dieren (op de blauwborst na) zeer schuw en gevoelig voor menselijk vertier zijn. Gelukkig biedt het ‘hondenbos ’wandelaars met een hond de mogelijkheid hun hond onaangelijnd uit te laten zonder alle wild te verstoren.

De Bent-five zal bij overlast het Bentwoud niet als huisvesting kiezen.

2 Het Bentwoud is onderdeel van en essentiële verbinding in een ecologische en groen-recreatieve infrastructuur.

Ook dit onderdeel van de ontwikkelvisie onderschrijven we volledig. Zuid-Holland kan een robuuste groen-recreatieve infrastructuur heel goed gebruiken. Via het Bentwoud zijn daar serieuze kansen op bijvoorbeeld door ecologische verbindingzones en de verbinding met Gouwebos en Rottemeren.

2.1 Ecologische verbindingen

Wij zijn verheugd dat Urban Synergy kansen ziet voor robuuste brede ecologische verbindingen van en naar het Bentwoud. Op de overzichtskaart van pagina 13 is te zien hoe centraal gelegen het Bentwoud ligt ten opzichte van andere natuur- en (groene) recreatiegebieden in deze regio. Het Bentwoud is een natuurgebied met een grote potentie om de ontbrekende centrale ecologische schakel te vormen tussen natuurgebieden ten westen (Noord AA, Nieuwe Driemanspolder, Vlietlanden, Nationaal Park de Hollandse Duinen), ten noorden (De Wilck, Rietveld, Nieuwkoopse Plassen), ten oosten (Gouwebos, Voorofsche Polder, Reeuwijkse Plassen, Krimpenerwaard) en ten zuiden (Rottemeren, Eendrachtspolder).

Op genoemde overzichtskaart vragen wij ons af wat de lichtgroen gearceerde gebieden betekenen omdat wij die niet in de legenda kunnen terugvinden.

Wij willen specifiek ingaan op de volgende (gewenste) ecologische verbindingen.

- U merkt op de fysieke tweedeling tussen Bentwoud oost en Bentwoud west, die wordt veroorzaakt door de HSL en N209. In het rapport is geen oplossingsrichting voor dit probleem aangegeven. In de HSL-baan is ter hoogte van de moeraszone wel een ruime ecologische verbinding aangelegd, maar die is er niet in de Nieuwe Hoefweg (N209). Er ontbreekt dus een robuuste faunaverbinding tussen beide delen van het Bentwoud. Wij zouden deze interne ecologische verbinding graag opgenomen zien in het Ontwikkelperspectief.
- Deze ecologische verbinding met het Gouwebos loopt zo te zien langs de Maaltocht. Wij waarderen het dat u deze verbinding niet laat afhangen van het al dan niet doorgaan van de Verlengde Bentwoudlaan. Om hier een volwaardige ecologische verbinding van te maken, dient naar onze mening de onderdoorgang Noordeinde daarop aangepast te worden. Een onderwerp om te bespreken in het verband van de Samenwerkingsovereenkomst (SOK).
- Aan de gemeente Alphen hebben wij geadviseerd in hun studie “Buitengewoon Buitengebied” op te nemen een ecologische verbinding tussen het Bentwoud en het Natura 2000 gebied De Wilck. Wij zouden deze verbinding ook graag opgenomen zien in het Ontwikkelperspectief.

2.2 Recreatieve verbindingen en bereikbaarheid voor fietsers en voetgangers

Wij kunnen instemmen met het voorstel enige fietspaden in het Bentwoud aan te leggen die ‘afwijken van de rechte lijn’ en bestemd zijn voor de recreatieve fietser. Wellicht is dit te koppelen aan ons pleidooi voor een rolstoelparcours, zie verder in deze reactie.

Minder te spreken zijn wij over een “uitdagend” mountainbikeparcours. Wij hebben inmiddels via het Gebruikersplatform Bentwoud in overleg met de Stichting MTB Bentwoud - Hildamroute een “familieparcours” in het Bentwoud het meest geschikt bepaald. Momenteel zoekt deze stichting daarvoor financiering. Een uitgebreider traject zorgt voor verstoring van natuur en rustzoeker. Wellicht is het mogelijk een dergelijk parcours aan de overzijde van de Hoogeveenseweg (N209) te realiseren. Dit is immers een zoekgebied voor recreatieve doeleinden.

Het Bentwoud is i.t.t. de tekst van het rapport behoorlijk goed te voet bereikbaar vanuit het oosten, te weten Boskoop en Waddinxveen-Noord. De Zijde biedt toegang via de Parkeerplaats bij de sportvelden/bouwmarkt Karwei. De Snijdelwijk is behalve langs 2 uitvalswegen via wandelpaden verbonden met het Noordeinde en de Oostelijke ingang van het Bentwoud. Er is tegenwoordig ook een station Snijdelwijk van NS dat ontbreekt op uw kaartje. Ook vanuit het Gouwebos is het goed te voet te bereiken. Uiteraard kan het zelfs nu beter. Nu wordt je als fietser en wandelaar door met veel te hoge snelheid op de rotonde voor de toegang Snijdelwijk afrazende auto's (hebben voorrang!) bedreigd als je het Jagtlustpad op- of af wilt. Ook de bewegwijzering kan veel beter.

Er is binnen onze vereniging al eens geopperd een klein stukje fietspad (ca. 350 meter) aan te leggen tussen de fietstunnel onder de Nieuwe Hoefweg (N209), langs het hek van de voetbalvereniging BSC 68 naar het fietspad dat begint bij het parkeerterrein van de voetbalvereniging. Op deze wijze wordt een tweede (naast de fietsbrug zuidelijker) directe recreatieve verbinding tussen beide delen van het Bentwoud gerealiseerd.

Om het Bentwoud bereikbaar te maken voor fietser en wandelaar vanuit Waddinxveen-Zuid pleiten wij voor een fiets-voetpad over de Kleikade aansluitend aan het 's-Gravenwilderpad. Dit valt weliswaar buiten het plangebied, maar is van belang voor de bereikbaarheid van het Bentwoud vanuit Waddinxveen. Deze verbinding is ook opgenomen in de plannen voor de N207-Zuid, maar als deze weg er niet komt (wat wij niet zouden betreuren), is het goed deze verbinding op te nemen in het Ontwikkelperspectief.

En natuurlijk kunnen wij ons helemaal vinden in uw voorstel voor fiets-wandelpaden richting Gouwebos en Rottemeren

Voorts pleiten wij voor landpadenverbindingen naar Hazerswoude Dorp.

2.3 Verkenning

In het Ontwikkelperspectief is sprake van kansen voor robuuste ecologische en recreatieve verbindingen naar omliggende natuur- en recreatiegebieden en uitbreiding van het areaal van het Bentwoud. Hier stemmen wij zeer mee in. U geeft daarbij wel aan dat dit om een ontwerpde verkenning vraagt. Daarbij wil onze vereniging u graag bij van dienst zijn. Wij zijn echter van mening dat deze verkenning plaats moet vinden voordat er binnen de SOK afspraken worden gemaakt, zodat deze punten onderdeel worden van de samenwerkingsovereenkomst.

3 Uitbreiding Bentwoud

Het Bentwoud wordt vaak gepresenteerd als een 800 hectare groot natuur en recreatiegebied. Op de keper beschouwd gaat het hier echter om ca 550 hectare openbaar groen- en recreatiegebied. Voetbalvelden, een zeer groot golfterrein, het tracé van de N207 Zuid en andere besloten bedrijvigheid nemen veel ruimte in beslag.

Het blijkt nu al dat het Bentwoud te klein is om aan alle, voornamelijk recreatieve, wensen tegemoet te komen. Het rapport geeft aan dat wanneer natuur voor recreatie moet wijken, compensatie wordt gevonden door bomen te planten binnen het Bentwoud. Dat zien wij niet als compensatie, het is immers niet anders dan verlies aan areaal voor groen. Maar het rapport ziet ook kansen het Bentwoud uit te breiden. Voor de recreatie aan de noordzijde, en voor natuur aan de zuidzijde. Dat is een gedachte die wij omarmen. Niet voor niets gaven we onze verenigingsvisie als titel mee 'Bentwoud 2100': in het jaar 2100 zou het Bentwoud 2100 hectare groot moeten zijn. Wij roepen de overheden op om in bestuurlijke reactie hier gehoor aan te geven en dit met onderzoeksvorstellen te beleggen.

Totdat er meer zicht is op een aanmerkelijke uitbreiding van het Bentwoud stellen we als spelregel voor:

- voor elke wijziging in het Bentwoud die gepaard gaat met omzetting van groen naar niet-groen wordt een even groot stuk groen aan het Bentwoud toegevoegd.

4 Bescherming van de natuurwaarden van het Bentwoud

De druk op de open ruimtes in Zuid-Holland is nu nog veel groter dan 40 jaar terug. Woningbouw, bedrijventerreinen en infrastructuur eisen enerzijds veel ruimte op, terwijl anderzijds de uitstoot van stikstof, ammoniak en CO₂ moet worden teruggedrongen om de biodiversiteit veilig te stellen en te verbeteren en het klimaat te redden.

Steeds meer is het overheidsbeleid, al dan niet juridisch afgedwongen, gericht op het beschermen en uitbreiden van natuur en biodiversiteit. Bevolkingsgroei maakt het daarnaast noodzakelijk dat er veel meer ruimte is om in een groene omgeving te recreëren.

Wij wijzen op een aantal in de loop van de tijd gedane uitspraken.

In het Natuurbeheerplan 2010 is vrijwel het gehele Bentwoud aangegeven met de ambitie 'nog om te vormen naar natuur'. Hieronder vallen gronden met een intensief agrarisch verleden die een natuurbestemming krijgen. Hiermee is voor het beheer en beleid inzichtelijk waar en hoeveel natuur nog omgevormd of ingericht moet worden. Dit beheertype omvat gronden die in het verleden een andere functie dan natuur hebben gekend en nog niet tot andere beheertypen te rekenen zijn.

'Het provinciale beleid is gericht op het behouden, herstellen en op langere termijn vergroten van de biodiversiteit in Zuid-Holland, inclusief de biodiversiteit van de bodem. Om dit doel te bereiken zet de provincie in op duurzaam beheer, bescherming en voltooiing van de het Natuurnetwerk Nederland, meer natuurwaarden op boerenland en in recreatiegebieden.' (Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving, februari 2019.)

'.....afgesproken dat uitbreiding van bos en aantal bomen wordt gekoppeld aan andere provinciale opgaven en als ambitie wordt mee genomen bij lopende gebiedsprocessen en programma's. We willen op die manier in beeld brengen waar kansen zijn. Middelen (en financiering) om bomen aan te planten zijn vanuit de markt en via verschillende landelijke projecten beschikbaar. Als provincie zullen we vanuit onze regierol verschillende partijen en opgaven aan elkaar verbinden en er op die manier aan bijdragen dat er ook voldoende grond beschikbaar komt voor meer bos en bomen in Zuid-Holland.' (provinciale agenda klimaatadaptatie 21-23.)

De Beheersverordening Bentwoud 2018 wijzigt een aantal passages uit het Bestemmingsplan Bentwoud, maar laat de artikelen over natuur ongewijzigd. De toelichting op artikel 2 Natuurbos (NB) stelt het volgende. 'De gronden met de bestemming Natuurbos zijn bestemd voor bosgebieden en het behoud en ontwikkelingen van de aanwezige en potentiële natuurwaarden. De bosgebieden met de bestemming Natuurbos zullen openbaar toegankelijk zijn. Binnen de bestemming Natuurbos (NB) is het mogelijk om in het kader van de uitvoering van het inrichtingsplan voor het Bentwoud: watergangen en moeraszones te graven, het gebied met grond uit de gegraven watergangen en moeraszones op te hogen, het gebied te laten begrazen en het gebied te beplanten. Omdat verder menselijk ingrijpen in dit bosgebied moet worden voorkomen, is de aanleg van verharde wandel- en fietspaden niet toegestaan. Daarnaast is het vellen en rooien van opgaande beplanting aan een aanlegvergunning gekoppeld.'

Ook stelt het Bestemmingsplan in 3.2.2 het volgende. 'Om recht te doen aan de uitgangspunten, is het Bentwoud gezoneerd. De zonering is van belang voor de inrichting en het gebruik van het bosgebied en om te komen tot onderscheidende regelgeving. Voor het bestemmingsplan worden twee zones onderscheiden; het multifunctionele bos en de natuurkern.'

Het voorgaande is een kleine bloemlezing uit overheidsuitspraken die duidelijk maken dat natuur in de ogen van de overheden een belangrijke kernwaarde van het Bentwoud was en is, en dat het beleid van de provincie erop is gericht om natuurwaarden en biodiversiteit te bevorderen. Dit is conform de lijn die nu in het rapport van Urban Synergy is uitgewerkt.

Daarnaast is het zo dat de natuur in het Bentwoud zich op haar eigen manier is gaan ontwikkelen. Er is inmiddels een grote diversiteit aan flora en fauna ontstaan.

Uit overheidsbronnen halen we de volgende informatie:

- Het Bentwoud is een ‘parel in het bijenlandschap’; het aantal soorten groeide in de periode 2015-2021 van 38 naar 61 soorten. (EIS Kenniscentrum Insecten)
- Monitoring door IVN Alphen leidde tot 463 waargenomen soorten nachtvlinders.
- Zes verschillende soorten orchideeën zijn waargenomen, waaronder de witte bijenorchis; uitbreiding van de moeraswespenorchis; in 2021 is Hondskruid gesignaleerd.
- De Roerdomp kwam voor in zeker 5 territoria in 2021 en was ook in 2022 weer goed vertegenwoordigd.
- Het aantal bosvogels groeit gestaag.
- Een aantal beschermde planten en dieren heeft in het Bentwoud domicilie gekozen.
- Het Bentwoud behoort tot de “Rijke Groenblauwe Leefomgeving” van de provincie Zuid Holland. Daarin wordt gesteld dat er een “actieve bescherming van 40 icoonsoorten” dient te zijn. Van deze 40 icoonsoorten zijn de volgende 13 soorten regelmatig aan te treffen (incidentele waarnemingen zijn weggelaten): Roerdomp, Patrijs, Nachtegaal, Blauwborst, Gierzwaluw, Merel, Egel, Rugstreeppad, Argusvlinder, Weidehommel, Glassnijder, Rietorchis en Gevlekte Rietorchis.

Wat we hiermee duidelijk maken, is dat het Bentwoud als natuurgebied precies doet waar de provincie blijkens de eerder door ons aangehaalde uitlatingen op uit is! Dit sluit aan op de gemeente Alphen aan den Rijn die de bestemming ‘natuur’ heeft vastgelegd in het eerder genoemde bestemmingsplan en gehandhaafd in de daarop volgende vastgestelde Beheersverordening.

Niettegenstaande alle mooie en behartenswaardige bewoordingen die we hierboven hebben genoteerd, is ‘natuur’ in de concurrentie met andere waarden (economie, verkeer, maar ook intensieve recreatie) een zwakke waarde. Die verdient het om extra gekoesterd en beschermd te worden. Dat gebeurt niet door alleen het etiket ‘recreatie’ op het Bentwoud te plakken, daar is meer voor nodig. Wij pleiten er daarom dringend voor het Bentwoud in het door de overheid vast te stellen ontwikkelperspectief de status Natuur Netwerk Nederland (NNN) te geven. In ieder geval voor de delen, waaronder de natuurkern, waarin hooguit extensieve recreatie is voorzien.

De natuurkern valt voor een groot deel samen met het “begrazingsgebied’, is nu al ‘gezoneerd’ en kent zoals dat ook in andere NNN-gebieden het geval is al toegangsbeperkingen. Door het Bentwoud op te nemen in NNN Zuid-Holland hoeft niets onteigend en ontwikkeld te worden, het kan dus snel en het levert een belangrijke kwalitatieve en kwantitatieve bijdrage aan het realiseren van de natuurontwikkelingsopdracht van de provincie Zuid-Holland.

We merken hierbij nog het volgende op. Blijkbaar steekt de regelgeving zo in elkaar dat je moet kiezen voor de betiteling ‘recreatie’ of ‘natuur’. Die dichotomie past niet op de werkelijkheid. Een boerenerf of achtertuin kan natuur bevatten. En evenzo past deze dichotomie niet goed op het Bentwoud. Het is een ‘natuurlijk recreatiegebied’, maar, helaas, die betiteling bestaat formeel niet en er is dus niet een echt beschermende status. De natuurwaarden van het Bentwoud verdienen koestering en bescherming. Vandaar onze keuze om althans een deel van het Bentwoud tot NNN-gebied uit te roepen.

Overigens roepen we ook hier de hulp en creativiteit van de overheden in. Indien er andere vormen of arrangementen denkbaar zijn die ditzelfde doel bereiken, dan staan we daar natuurlijk voor open.

Financierings- en investeringsagenda

Lang heeft de gedachte geheerst dat commerciële activiteiten in het Bentwoud een deel van de beheerslasten zouden moeten dragen. Deze gedachte wordt in het rapport van Urban Synergy terecht als een achterhaalde ambitie gezien.

Ook de overheid zal op dit punt klare wijn moeten schenken. Het Bentwoud moet worden gezien als een voor Zuid-Holland belangrijk gebied met natuurbeleving als ontwikkelingsperspectief. En daar staan nu eenmaal kosten tegenover. Niemand zal pleiten voor ongebreidelde uitgaven, maar de reël te maken kosten en investeringen zullen van de overheid moeten komen.

Daarom is het van belang dat de overheid het ontwikkelingsperspectief voorziet van een meerjarige financierings- en investeringsagenda.

6 Aard van activiteiten in het Bentwoud moet passen bij natuurbeleving

6.1 Aard passende activiteiten

Het Bentwoud is een recreatiegebied en kent al een grote verscheidenheid aan gebruikers. Denk aan wandelaars, fietsers, fotograven, liefhebbers van ongerepte natuur, ruiters, golfers en leden van de modelvliegclub. De leden van onze vereniging zijn – het zal geen verbazing wekken – voor het overgrote deel afkomstig uit de meer directe omgeving van het Bentwoud. Maar het genieten van het Bentwoud moet zich niet tot deze groep beperken. Het is van belang om te voorkomen dat (nieuwe) mede-inwoners vervreemden van echte natuur en onthouden worden van de genoegens die daarin te beleven zijn louter omdat natuur niet in de nabijheid beschikbaar is. In onze visie groeit het Bentwoud uit tot een aantrekkelijk en omvangrijk natuurlijk recreatiegebied dat bezoekers trekt uit de wijde omgeving van het steeds meer verstedelijkte Zuid-Holland. Aantrekkelijkheid en allure van het Bentwoud moeten een serieus alternatief zijn voor andere verder gelegen natuurlijke en soms kwetsbare recreatiegebieden zoals de duinen en de Veluwe. Onze vereniging is voor een daadwerkelijke diversiteit aan gebruikers, en zal daarom van harte meewerken aan initiatieven om het Bentwoud aantrekkelijk te doen zijn voor doelgroepen die tot nog toe minder zichtbaar zijn in het Bentwoud. We denken daarbij aan ouderen, jeugd en mensen met een andere culturele achtergrond.

Bij gebruikersdiversiteit hanteren we de stelregel dat vormen van recreatie die andere ernstig belemmeren of uitsluiten ongewenst zijn. Vanuit dit uitgangspunt hebben leden van onze vereniging eraan meegewerkt een padenplan te ontwikkelen waarbij verkeersgroepen op verschillende snelheden elkaar 'niet voor de voeten lopen'. Graag zullen we weer bijdragen als er in de infrastructuur van het Bentwoud aanpassingen komen.

Vragen hebben we bij het in het rapport aangeduide gebied 'gericht op vertier'. Dit lijkt zo geformuleerd in zijn aard niet te passen bij de identiteit van natuurbeleving, bijvoorbeeld als het gaat om evenementen met 1000 mensen. Onze vereniging organiseert ook evenementen, maar altijd met gering geluidsoverlast en passend bij de sfeer van het Bentwoud. Evenementen waarbij de geluidsboxen op volle kracht staan, met 1000 bezoekers vinden wij niet gepast bij het Bentwoud. Dit geeft geluid- en lichtoverlast, om van vervuiling (wie ruimt het op?) nog maar niet te spreken. Ook stuit dit zo op het oog op praktische problemen. Het gebied 'gericht op vertier' wordt voor 300(?) hectare bezet door de golfbaan. Het komt ons voor dat de suggesties in het rapport alleen te realiseren zijn als er eerst een uitbreiding van het Bentwoud heeft plaatsgevonden. In de vergelijking met recreatiegebieden op de pagina's 9 – 11 van het rapport in Westelijk Zuid-Holland wordt meteen duidelijk dat het Bentwoud een eigen en aanvullende identiteit heeft. Het overgrote deel van die gebieden wordt op dagen met goed weer overlopen door dagjesmensen. Bewegen langs de horeca in de toegestane vervoermiddelen - bootjes, fietsen, scooters en auto's - is daar de belangrijkste vorm van recreatie. Daarvoor gebruikt u het woord 'vertier'. Van rust is daar geen sprake. Het is stedelijk vermaak met iets meer groen. De Schenkerij in Benthuizen is door de beperkte capaciteit nog redelijk rustig vergeleken met de horeca langs bijv. de Rottemeren (daar ten onrechte niet gesymboliseerd). De golfbaan accommodatie 'Roest selecteert door haar ambiance het publiek. Het Bentwoud is in het oorspronkelijke plan juist een natuurgebied. Dus veel minder bezoekers en bezoekers die er niet voor de alcohol komen, maar voor de natuur. In de Kennemer Duinen komt ook ander publiek dan bij de Rottemeren. De Provincie zou niet meer van hetzelfde moeten willen, maar een nog niet bestaand centraal in de Randstad gelegen natuur- en rustgebied.

6.2 Aanvullende mogelijkheden voor activiteiten in het Bentwoud.

In aanvulling op het rapport zien wij aanvullende mogelijkheden. Voor elk van de punten die we hierna noemen geldt dat wij graag willen meedenken en meewerken om tot realisatie te komen.

6.2.1 Historische punten

In het Ontwikkelperspectief missen wij de historische punten die het Bentwoud ook heeft en waarvoor zeker bezoekers ook in geïnteresseerd zijn. Wij noemen daarbij de Hildam, Joffrou Janne, de verving en drooglegging, de tankval en de inundaties. Wij zouden graag zien dat deze punten gemarkeerd worden waarmee een interessante historische route door het Bentwoud mogelijk wordt.

6.2.2 Heemtuin

Het lijkt ons mooi als er in de nabijheid van een van de ingangen van het Bentwoud een heemtuin wordt gerealiseerd waarin op een aantrekkelijke en didactische wijze de planten die in het Bentwoud voorkomen, worden getoond. Ook hieraan verlenen wij graag onze medewerking, en wij zouden hier dan graag de vrijwilligersgroep Bentwoud voor willen interesseren.

6.2.3 Kunst

Het is bekend dat er veel overheden zijn die een teveel hebben aan kunstwerken in hun openbare ruimte. Wij zouden willen bezien of het mogelijk is daarvoor binnen het Bentwoud een stuk grond aan te wijzen. Dit vergt uiteraard het nodige doordenken om tot een verantwoord en finzinnig resultaat te komen.

6.2.4 Uitstrooiplek

Geopperd is al eens de mogelijkheid van een natuurbegraafplaats, iets dat wij bij het karakter van het Bentwoud vinden passen. Het is ons bekend dat er al mensen zijn die plekken in het Bentwoud benutten om de as van gecremeerde overledenen uit te strooien. Het zou goed zijn als er hiervoor een vaste, stemmige plek is in het Bentwoud.

7 De bestuurlijke constructie rond het Bentwoud kan beter

Het rapport verwijst naar de verkenning “Rotte Noord en Bentwoud” van Bureau Strootman Landschapsarchitecten en stelt dat dit een groot aantal lijnen uitzet voor visievorming maar voor het Bentwoud geen concrete handvatten biedt. Dat is op zichzelf juist. Maar de genoemde verkenning wijst voor het Bentwoud op enkele zaken waar rekening mee gehouden moet worden:

- op het gebied komt een groot aantal eisen af vanuit allerlei richtingen. De genoemde verkenning geeft dit mooi weer door dit in verschillende kaartenlagen inzichtelijk te maken. Het gaat dan om ontwikkelingen op uiteenlopende gebieden, economie, verkeer, waterbeheer, zoetwaterberging, energietransitie etc. Al deze beleidsgebieden kloppen ook aan de poort van het Bentwoud;
- voor de betrokken overheden ligt het Bentwoud veelal aan de periferie van hun gebied. Dit geldt voor de betrokken gemeenten, de waterschappen, maar bijvoorbeeld ook voor de RES-gebieden.

Voor het beheer van het Bentwoud heeft een aantal overheden een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Het ligt in de bedoeling deze te noveren. De samenwerkingsovereenkomst voorziet niet in het realiseren van afgestemde beantwoording van de vragen vanuit de bovengenoemde veelheid van beleidsgebieden. Een manco van de samenwerkingsovereenkomst is voorts dat het publieke zicht erop matig is. Jaarplannen, vergaderverslagen, jaarverslagen of andere documenten van deze aard zijn niet vindbaar. En voor de deelontwerpen moet de burger zich steeds tot de afzonderlijke overheden wenden, en veelal voor één onderwerp naar meerdere overheden.

De bestuurders die verantwoordelijk zijn voor de samenwerkingsovereenkomst hebben elk uitgebreide portefeuilles en het Bentwoud is er op zichzelf een ondergeschikt onderdeel van. Zij worden gevoed door hun ambtenaren bij wie de specifieke gebiedskennis en historische achtergrond aandachtspunten kunnen zijn.

Daarom zoeken we naar een vorm waarin

- de verbinding tussen bestuurders en het publiek versterkt wordt;
- inbreng van gebieds- en gebruikskennis in de beleidsontwikkeling wordt verbeterd;
- participatie wordt gestimuleerd.

Dat vergt een gezelschap van afvaardiging uit de bestuurders, van burgers en ondernemers die in het Bentwoud actief zijn. Hoe dit er precies uit moet zien, is nader te bepalen. In een uiterste vorm zou het een autoriteit kunnen zijn die veel bevoegdheden krijgt toegemeten vanuit de betrokken overheden, het zou ook de vorm van een commissie kunnen hebben waarin bestuurders en burgers zaken doornemen, of - in nog een andere vorm - een jaarlijkse Bentwoudconferentie. Om de verbinding te leggen met het Groene Hart, zou aan de voorzitter van de stichting Het Groene Hart gevraagd kunnen worden om hier een rol in te spelen. We doen een beroep op de bestuurlijke creativiteit van de betrokken overheden om hier een passende vorm voor te vinden. En uiteraard zijn wij zeer bereid om aan dat denkproces bij te dragen.

8 Toegankelijkheid

8.1 Omissie: toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke beperking

Het ontwikkelperspectief wijdt geen woorden aan toegankelijkheid voor medeburgers met een lichamelijke beperking. Dat vinden wij een ernstige omissie. Voor wie goed ter been is, is het Bentwoud een paradijs aan mogelijkheden. Rolstoelgebruikers of mensen met een scootmobiel zijn aangewezen op de doorgaande fietspaden, en hun mogelijkheden om van de natuurwaarden van het Bentwoud te genieten zijn beperkt. Daarom pleiten wij voor een voor hen geëigend parcours in de nabijheid van de natuurkern van het Bentwoud. Eerder merkten we al op dat dit wellicht goed te combineren is met het idee van niet-doorgaande fietspaden.

8.2 Parkeervoorzieningen

In het Ontwikkelperspectief wordt nog uitgegaan van een RCP bij Boskoop ten westen van de Verlengde Bentwoudlaan. Dit is ons een doorn in ons oog. Niet alleen wordt weer een stuk Bentwoud weggenomen, maar het is een plek waar nauwelijks sociale controle is. Op parkeerterrein Bentwoud West zien wij wat daarvan de gevolgen zijn.

Ondernemer van der Spek (Hoogeveenseweg 51, nabij de rotonde naar Hazerswoude), heeft vergevorderde plannen voor een recreatiepunt op zijn terrein, de Bentpoort. Dit is op slechts 3 minuten rijden van het geplande RCP Boskoop, dat daarmee overbodig wordt. De ondernemer is in overleg met de Provincie en de gemeente en heeft de volledige steun van onze vereniging. In het Ontwikkelperspectief wordt daarover met geen woord gerept, terwijl dit juist een initiatief is wat in het Ontwikkelperspectief zo wordt aanbevolen. Wij stellen daarom voor Bentpoort in plaats van RCP-Boskoop in het rapport op te nemen.

Zeer ruime parkeervoorzieningen liggen er aan de Sportlaan in Boskoop daar waar het fiets-voetpad naar het Bentwoud begint. Wij willen dit niet ongenoemd laten in het Ontwikkelperspectief.

Wij wijzen u ook nog op een niet genoemde parkeerplaats aan de oostzijde van het Bentwoud. De voorziening ligt aan het Lindelaantje in het Gouwebos, op slechts 350 meter vanaf het geplande fiets-voetpad langs de Maalstroom

Wij steunen het voorstel om Parkeerplaats Bentwoud West een eindweegs naar het Noorden te verplaatsen. In onze ogen zou deze heel goed ook aan de westzijde van de HSL kunnen worden gesitueerd. Daarmee zal de vindbaarheid van het Bentwoud aanmerkelijk zijn toegenomen.

8.3 Bereikbaarheid openbaar vervoer

Het westen van het Bentwoud is per trein goed bereikbaar via RandstadRail (station Zoetermeer-Oosterheem) en Bentwoud-oost via R-Net (station Boskoop-Snijdelwijk). In beide gevallen hoeft de wandelaar minder dan 1 kilometer te lopen om het Bentwoud te bereiken.

Er is een bushalte tegenover toegang Noord bij de rotonde van de N209 waar lijn 187 (Boskoop-Leiden) 1x per uur en lijn 165 (Alphen/Rijn – Zoetermeer) 2 x per uur (in het weekend 1 x per uur) halteren.

8.4 Regionale en lokale hoofdvoorzieningen

Het staat niet zo duidelijk aangegeven, maar deze voorzieningen dienen aan de randen van het Bentwoud (Hoogeveenseweg en Noordeinde) gesitueerd te worden.

Wat de Hoogeveenseweg betreft wijzen wij u er op dat parkeren op eigen terrein, zoals u voorstaat, tot gevaarlijke verkeerssituaties kan leiden.

Voor het Noordeinde kan gezocht worden naar locaties tussen het Noordeinde en de Verlengde Bentwoudlaan, mocht deze onverhoopt aangelegd worden.

9 Ook natte natuur en waterbeheer maken uitbreiding Bentwoud noodzakelijk

Het rapport doet het voorstel om de huidige zone met natte natuur uit te breiden door bestaande watergangen (met name de zuidelijke watergang) te verbreden en een serie (korte) sloten haaks op de zuidelijke watergang aan te leggen. Hiermee wordt de oeverlengte vergroot. Ook worden verderop in het gebied extra poelen aangelegd ten gunste van bijvoorbeeld amfibieën en libelle-achtigen. Door de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de (nieuwe) watergangen wordt de huidige natte natuur verder het gebied ingetrokken. De variatie aan waterdieptes die ontstaat, maakt het een diverser leefgebied voor allerlei waterdieren en planten. Hiermee ontstaat ook ruimte voor nieuwe natuurtypen, zoals (water)rietland en broekbos. De combinatie van de natte natuur en de aangrenzende bos- en horstenstructuur vergroot en verrijkt de beschikbaarheid van voedsel en beschutting voor een breed scala aan dieren, zoals riet- en broedvogels. Tegelijkertijd vergoot dit de ruimtelijke afwisseling in het gebied en biedt een nog aantrekkelijkere beleving voor de recreant. In deze gedachtegang kunnen wij ons vinden. Hij grijpt in onze beleving ook terug op eerdere plannen voor een zeer waterrijk Bentwoud in zijn oorspronkelijke omvang van 1300 hectare.

Vanuit oogpunt van klimaatontwikkeling en waterbeheer kan aldus meer hemelwater worden opgevangen en er is ruimte om water langer vast te houden. Hier geldt met name dat, wil dit een robuust en effectief karakter hebben, dit bepaald niet beperkt kan worden tot de begrenzings van het huidige Bentwoud. Zeker met het oog op deze doelstelling verdient het serieus onderzoek hoe tot uitbreiding van het Bentwoud kan worden gekomen, zoals het rapport ook al suggereert.